

Vergaderjaar 2007–2008

28 684

Naar een veiliger samenleving

Nr. 123

¹ Samenstelling:

Leden: Van Beek (VVD), Van der Staaij (SGP), De Pater-van der Meer (CDA), Van Bochove (CDA), Duyvendak (GroenLinks), Wolfsen (PvdA), Hessels (CDA), Gerkens (SP), Haverkamp (CDA), Leerdam (PvdA), voorzitter, De Krom (VVD), ondervoorzitter, Griffith (VVD), Irrgang (SP), Kalma (PvdA), Schinkelshoek (CDA), Van der Burg (VVD), Brinkman (PVV), Pechtold (D66), Van Raak (SP), Thieme (PvdD), Kuiken (PvdA), Leijten (SP), Heijnen (PvdA), Bilder (CDA) en Anker (ChristenUnie).

Plv. leden: Teeven (VVD), Van der Vlies (SGP), Van de Camp (CDA), Atsma (CDA), Van Gent (GroenLinks), Vermeij (PvdA), Knops (CDA), Polderman (SP), Spies (CDA), Wolbert (PvdA), Aptroot (VVD), Zijlstra (VVD), Van Gerven (SP), Van der Veen (PvdA), Çörüz (CDA), Remkes (VVD), De Roon (PVV), Van der Ham (D66), Van Bommel (SP), Ouwehand (PvdD), Bouchibti (PvdA), De Wit (SP), Kraneveldt-van der Veen (PvdA), Van Haersma Buma (CDA) en Cramer (ChristenUnie).

² Samenstelling:

Leden: Van de Camp (CDA), De Wit (SP), Van der Staaij (SGP), Kamp (VVD), Arib (PvdA), ondervoorzitter, De Pater-van der Meer (CDA), voorzitter, Çörüz (CDA), Joldersma (CDA), Gerkens (SP), Van Vroonhoven-Kok (CDA), Van Velzen (SP), Azough (GroenLinks), Griffith (VVD), Teeven (VVD), Verdonk (Verdonk), Kalma (PvdA), De Roon (PVV), Pechtold (D66), Heerts (PvdA), Thieme (PvdD), Kuiken (PvdA), Leijten (SP), Bouwmeester (PvdA), Van Toorenburg (CDA) en Anker (ChristenUnie).

Plv. leden: Sterk (CDA), Langkamp (SP), Van der Vlies (SGP), Weekers (VVD), Smeets (PvdA), Schinkelshoek (CDA), Jager (CDA), Jonker (CDA), Roemer (SP), Jan de Vries (CDA), Abel (SP), Halsema (GroenLinks), Dezentjé Hamming (VVD), Van Miltenburg (VVD), Zijlstra (VVD), Dijsselbloem (PvdA), Fritsma (PVV), Koşer Kaya (D66), Gill'ard (PvdA), Ouwehand (PvdD), Spekman (PvdA), Van Gijlswijk (SP), Bouchibti (PvdA), Van Haersma Buma (CDA) en Slob (ChristenUnie).

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 23 januari 2008

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties¹ en de vaste commissie voor Justitie² hebben op 13 december 2007 overleg gevoerd met minister Ter Horst van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over:

- **de brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 18 oktober 2007 met het programma Veilige Publieke Taak (28 684, nr. 117).**

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand samenvattend verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissies

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA) vindt het plegen van agressie of geweld tegen werknemers met een publieke taak onacceptabel. Slachtoffers moeten worden gesteund. Daders moet duidelijk worden gemaakt dat hun gedrag niet wordt getolereerd. Getuigen moeten zich realiseren dat een neutrale positie daders niet corrigeert en slachtoffers in de kou laat staan.

- De bestrijding van agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak heeft de laatste jaren steeds nieuwe namen gekregen. Kan het de komende vijf jaar «Veilige Publieke Taak» blijven?
- Hoeveel politiekorpsen zijn met het programma aan de slag gegaan?
- Wil de minister bevorderen dat altijd een terugmelding plaatsvindt, ook aan een melder van geweld die zelf geen slachtoffer is?

Mevrouw **Kuiken** (PvdA) beklemtoont dat de overheid werknemers met een publieke taak moet beschermen tegen agressie en geweld. Het actieplan is daartoe een goede aanzet.

- In hoeverre zal het mogelijk worden om daders van geweld te weren uit bijvoorbeeld het openbaar vervoer, ziekenhuizen en gemeentehuizen?
- Biedt het voorstel voor een voetbalwet mogelijkheden om daders aan te pakken?
- De overheid zou de schade van slachtoffers kunnen betalen en die vervolgens verhalen op de daders.

- Kan er een verplichting komen voor daders om aanwezig te zijn bij de strafzaak? Kan dit ook gelden voor ouders van jonge daders?
- Hoe kunnen werkgevers worden aangezet om meer preventieve maatregelen tegen agressie en geweld te nemen en zo hun werknemers te beschermen? Kunnen zij worden aangepakt op grond van de arbeidgeving?
- Hoe kan de (na)zorg voor slachtoffers beter worden geregeld?

Mevrouw **Griffith** (VVD) heeft waardering voor de voortvarende aanpak van het ministerie van BZK in het afgelopen jaar.

- Hoe wil de minister bevorderen dat dadergegevens structureel worden geregistreerd en beter worden uitgewisseld, ook tussen sectoren? Privacyregels mogen hierbij geen belemmering vormen.
- Kunnen in een strafzaak gedragstrainingen worden opgelegd als bijkomende maatregel?
- Wat wordt er gedaan tegen geweld tussen werknemers onderling?
- Wil de minister net als vorig jaar een landelijke campagne voeren in aanloop naar de feestdagen?
- Er moet goed toezicht zijn op de uitvoering van alle maatregelen, bijvoorbeeld door een stuurgroep. Hoe vult de minister de behoefte aan regie in?
- Hoe worden de lokale overheden betrokken bij het actieprogramma?
- Is de minister bereid om de Kamer halfjaarlijks te rapporteren, zoals zij eerder heeft toegezegd?
- Hoe worden de stimuleringsgelden ingevuld? Wat gebeurt er met de rest van het geld?

De heer **Brinkman** (PVV) wijst op het belang van het bestrijden van agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak.

- Vindt de minister «ongewenst gedrag» geen softe term voor strafbaar en crimineel gedrag?
- Is de minister bereid om maatregelen te nemen voor NS-personeel en ambulancemedewerkers?
- Wil de minister de onderbezetting bij de spoorwepolitie aanpakken?
- Kan er een vervoersverbod (van twaalf maanden) komen indien iemand een verbaal heeft gekregen van de spoorwepolitie voor een criminele gedraging?
- Kan de politie prioriteit geven aan oproepen van de NS en van ambulancemedewerkers?
- Wil de minister personeel dat slachtoffer is van geweld, verplichten om aangifte te doen?
- Kan ambulancepersoneel dat onheus wordt bejegend, verplicht worden om de politie in te schakelen? Opsporing en vervolging moet in dit soort gevallen prioriteit krijgen. Kloppen de geluiden dat dit niet altijd gebeurt?
- Wat wordt specifiek gedaan om intimidatie en verbaal geweld van groepen Antilliaanse en Marokkaanse jongeren aan te pakken? Indien deze jongeren een vervoersverbod wordt opgelegd, zouden hun ouders een voorwaardelijk vervoersverbod moeten krijgen.
- Ziekenhuispersoneel zonder agressietraining heeft drie keer zo veel kans om met geweld in aanraking te komen. Wil de minister agressietraining bij de NS en in de ambulancezorg verplicht stellen en elk kwartaal laten herhalen?
- Schaalvergroting mag nooit een excuus zijn voor agressie en geweld.

De heer **Van Raak** (SP) beschouwt werknemers met een publieke taak als de handen en voeten van het algemeen belang. Zij verdienen waardering en bescherming.

- In hoeverre roepen nutteloze bureaucratie, regels en wetten, zoals de identificatieplicht, agressie op?

- Hoever is de registratie van daders en incidenten gevorderd? Is «zwarte lijst» niet mooier dan «daderregistratie»? Worden gegevens uitgewisseld? Is een uniforme vorm van registreren niet goedkoper dan het door alle sectoren apart laten opzetten van een daderregistratie?
- Wat wordt gedaan om de angst voor het doen van aangifte weg te nemen? Wat heeft de verkenning naar het anoniem doen van aangifte opgeleverd?
- Hoe gaat de minister concreet invulling geven aan de doelen in het programma waarvoor zij verantwoordelijk is? Daarbij gaat het met name om politie, brandweer en gemeenten.
- Wat doet de minister extra voor beroepsgroepen die veel te maken hebben met agressie en geweld?
- Schaalvergroting kan zorgen voor een grotere afstand tot klanten en voor ontevreden werknemers die hun werk minder goed doen. Welke conclusies trekt de minister daaruit in het licht van het voorkomen van agressie en geweld?

De heer **Van der Staaij** (SGP) betoogt dat het bestrijden van agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak blijvend hoog op de agenda moet staan.

- Sorteren de pogingen om de aangiftebereidheid te verhogen effect?
- Is er meer aandacht om agressie tegen politieagenten te bestrijden?
- Komt er een campagne om de norm te stellen dat geen geweld mag worden gebruikt tegen werknemers in publieke sector?
- Kan in de opleidingen meer aandacht worden besteed aan het omgaan met agressie?

De heer **Anker** (ChristenUnie) begrijpt niet dat mensen het in hun hoofd halen om geweld te gebruiken tegen werknemers met een publieke functie. De overheid moet dit probleem hard aanpakken.

- Hoe wordt het beleid concreet vertaald naar de werkvloer?
- Hoe pakt de minister agressie tegen gemeentebestuurders en raadsleden aan?
- Hoe concreet zijn de plannen voor daderregistratie?
- Kloppen de berichten dat NS-personeel geweldssituaties mijdt? Hoe stelt de regering zich hierin op? Welke maatregelen neemt de NS?
- Wordt voldoende gebruikgemaakt van de mogelijkheid van hogere straffen voor plegers van geweld tegen werknemers met een publieke taak?
- In hoeverre worden uitkeringen geweigerd aan plegers van geweld?
- Is er voldoende aandacht voor alcohol en drugs als achterliggende oorzaak van agressie en geweld?
- Wat verstaat de minister precies onder «een landelijke uniforme norm»? Kan meer worden gedaan om deze norm onder de aandacht te brengen?

Antwoord van de minister

De **minister** is het met de woordvoerders eens dat het onbestaanbaar is dat geweld wordt gepleegd tegen overheidsdienaren. Het programma Veilige Publieke Taak heeft een projectleider. Medewerkers onderhouden contacten met andere departementen en organisaties.

- Het is bedoeling dat in ieder geval tijdens de lopende kabinetsperiode de term «Veilige Publieke Taak» wordt gebruikt.
- Alle politiekorpsen zijn met het programma bezig.
- De minister heeft in een brief aan de politie en het OM het belang van terugkoppeling aan melders van geweld tegen overheidsdienaren benadrukt.
- Per 1 december geldt een strafvorderingsrichtlijn op basis waarvan de strafeisen voor geweld tegen overheidsdienaren ruwweg verdubbeld

worden. De minister zal de Kamer na de zomer van 2008 informeren over de resultaten van de monitoring van de richtlijn.

- Iemand die herhaaldelijk agressie pleegt, kan een algemeen toegangsverbod worden opgelegd. De handhaafbaarheid moet daarbij wel in het oog worden gehouden.
- Een toegangsverbod voor een ziekenhuis kan worden opgelegd als hulpverleners worden bedreigd of als geen goede hulp kan worden verleend doordat iemand agressief is. Mensen behouden uiteraard een recht op noodzakelijk zorg.
- Jaarlijks verschijnt een arbocatalogus met het nieuwe beleid van het ministerie van SZW, onder verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers. BZK maakt een model hiervoor inzake de veiligheid van werknemers met een publieke taak. Binnenkort verschijnt verder een overzicht met alle mogelijkheden om met agressieve mensen om te gaan.
- De algemene regeling voor vergoeding van schade aan slachtoffers door de overheid moet nog worden uitgewerkt door de minister van Justitie. Deze regeling kan ook in dit geval van toepassing zijn. Er loopt onderzoek naar het verbeteren van het schadeletselverhaal en de incasso bij de daders.
- De minister van Justitie heeft in een brief gesteld dat het aan de rechter wordt overgelaten of verdachten worden verplicht om op de terechtzitting aanwezig te zijn. Hij ziet geen aanleiding om daarvan bij dit type delict af te wijken.
- Rond de jaarwisseling wordt bij politiekorpsen, gemeenten en parketten extra aandacht gevraagd voor agressie tegen werknemers met een publieke taak. De bedoeling is dat incidenten daardoor vaker worden gemeld. In dit kader gaat op 26 december een campagne van Meld misdaad anoniem van start op televisiekanalen voor de jeugd.
- Later zal er een campagne komen in het kader van het presenteren van landelijke normen per sector. De bedoeling is om duidelijk te maken welk gedrag niet acceptabel is, zodat iedereen weet waaraan men zich moet houden.
- Geweld tussen werknemers onderling valt in eerste instantie onder de verantwoordelijkheid van de werkgevers. In 2009 zal het ministerie hiernaar onderzoek doen. Op Europees niveau hebben werkgevers een kaderovereenkomst gesloten over pesten, geweld en intimidatie op het werk.
- De minister van Justitie is bezig met het vaststellen van bijzondere voorwaarden in het strafrechtelijk kader, waaronder gedragsmaatregelen. Op basis daarvan zal de rechter geweldplegers bijzondere voorwaarden kunnen opleggen, zoals de verplichting om een bepaalde cursus te volgen. De minister zal het belang hiervan onder de aandacht van haar collega van Justitie brengen.
- Er bestaat geen behoefte aan een landelijk registratiesysteem, maar wel aan een registratie binnen sectoren, zoals het openbaar vervoer of de sociale diensten. Mocht deze behoefte wel ontstaan, dan kan zo'n landelijke registratie alsnog nog worden opgezet. Verder is één landelijk registratiesysteem niet efficiënter dan systemen per domein; het kan juist leiden tot onnodige bureaucratische rompslomp.
- De minister zegt toe, halfjaarlijks te rapporteren over het programma.
- De NS en de ambulancezorg verdienen veel aandacht. Aan de ambulancezorg is al een stimuleringsbijdrage verleend. Deze wordt gebruikt voor het verbeteren van de voorlichting over de taken en rol van ambulancemedewerkers, bijvoorbeeld aan jongeren op het basis- en het voortgezet onderwijs.
- De minister zal bezien of er een probleem is bij de spoorwegpolitie; de Kamer zal hierover worden geïnformeerd.
- NS-medewerkers gaan geweld niet bij voorbaat uit de weg. Wel wordt gezocht naar effectieve methoden om het te voorkomen.

- De afspraak met de raad van hoofdcommissarissen is dat de politie altijd prioriteit geeft aan meldingen en verzoeken om bijstand van ambulancepersoneel.
- Het is moeilijk om personeel dat slachtoffer is van geweld, te verplichten om aangifte te doen. Wel moet het zo gemakkelijk mogelijk worden. In dat licht heeft de minister erop aangedrongen om meer bekendheid te geven aan mogelijkheden om anoniem aangifte te doen. Zo kan in plaats van op naam op nummer aangifte worden gedaan en kan de werkgever in plaats van de werknemer aangifte doen. Indien deze mogelijkheden in de praktijk onvoldoende blijken, zal de regering met voorstellen komen om die uit te breiden.
- Er kan een reis- of verblijfsverbod worden opgelegd voor het openbaar vervoer. Indien iemand vervolgens opnieuw in de fout gaat, kan hij ook worden gestraft voor het overtreden van het verblijfsverbod. Het opleggen van een voorwaardelijk vervoersverbod aan ouders van daders acht de minister niet denkbaar.
- Een bijstandsuitkering kan worden gekort indien de uitkeringsgerechtigde zich zeer ernstig misdraagt tegenover het college van burgemeester en wethouders of zijn werknemers. Er moet daarbij sprake zijn van verwijtbaarheid en van gedrag dat in het normale menselijke verkeer in alle gevallen als onacceptabel wordt beschouwd. Ook verbaal geweld kan hieronder vallen.
- De verantwoordelijkheid voor agressietrainingen ligt op basis van de arboregels bij de werkgevers.
- Nutteloze bureaucratie en schaalvergroting kunnen aanleiding geven voor agressie en geweld maar zijn geen rechtvaardiging ervan. Organisaties hebben wel de verantwoordelijkheid om nutteloze bureaucratie zo veel mogelijk te voorkomen.
- Bij de politie staat de aanpak van agressie en geweld de komende jaren centraal. Bij de brandweer start per 1 januari 2008 een programma.
- Veel burgemeesters en wethouders krijgen te maken met agressie. Voor sommigen is dat reden om hun functie neer te leggen. De minister overlegt met het Nederlands Genootschap van Burgemeesters over hoe nieuwe burgemeesters hierbij kunnen worden geholpen. Er is een soort buddysysteem, waarbij nieuwe burgemeesters advies kunnen vragen aan meer ervaren collega's indien zij te maken krijgen met agressie en geweld.
- In het regeerakkoord is 5,2 mln. voor de lopende kabinetsperiode gereserveerd voor het programma. De minister heeft dit verhoogd tot circa 11 mln., inclusief 2,5 mln. voor het stimuleringsbeleid.

Toezeggingen

- De minister zal halfjaarlijks rapporteren over het programma, waarbij de strafverhogende richtlijn wordt meegenomen.
- Na navraag wordt de Kamer bericht of er problemen zijn met geweld tegen de spoorwegpolitie.

De voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
Leerdam

De voorzitter van de vaste commissie voor Justitie,
De Pater-van der Meer

Adjunct-griffier van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
Elagab